

Oponentní posudek diplomové práce

Název práce: Copingové strategie u nudy
Autorka práce: Ing. Bc. Denisa Urbanová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.

Autorka se ve své diplomové práci zabývá efektivitou různých typů copingových strategií u nudy a prověřuje jejich souvislost s některými motivačními, postojoivými a volními charakteristikami u žáků střední školy.

Téma je zpracováno velmi široce, zjišťuje nejen jednotlivé typy strategií zvládnání nudy v matematice, četnost jejich výskytu, vztah mezi nudou a způsoby jejího zvládnání a posouzení efektivitu jednotlivých copingových strategií, ale i vztah mezi frekvencí výskytu nudy ve škole, ve volném čase a v hodinách matematiky a jednotlivými typy copingových strategií. Autorka se navíc zabývá i otázkou, zda se nějak liší obraz nudy u skupin s jednotlivými copingovými profily, zkoumá motivační strukturu, volní charakteristiky a postoje k matematice žáků střední školy a prověřuje jejich vztah k preferovaným způsobům zvládnání nudy.

Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část a má rozsah 94 stran. Pozoruhodný je rozsah seznamu použité literatury, který obsahuje celkem 57 titulů, z toho 51 cizojazyčných. Autorka v práci odkazuje především na současné zahraniční výzkumy a konfrontuje s nimi svá zjištění. Práce splňuje všechny obsahové i formální požadavky. Je napsána velmi kultivovaně s logickou strukturací textu.

Teoretická část je tvořena podrobným přehledem tematizace konceptů nudy v psychologii, uvádí z vývojového pohledu přístupy k těmto konceptům, jednotlivé teorie a jejich rozšíření včetně možnosti diagnostiky rysově i situační nudy. Přínosná je zejména část věnovaná konceptualizacím zvládnání nudy a motivačním, volním a postojoivým faktorům na pozadí zvládnání nudy.

V empirické části autorka formulovala hlavní cíl výzkumu – prověřit, zda existují specifické postojoivé, motivační a volní charakteristiky, které vedou k používání různých typů strategií zvládnání nudy v matematice. Následují čtyři dílčí výzkumné cíle. 1. Zmapovat nudu u žáků SŠ. 2. Zjistit strategie jejího zvládnání. 3. Provéřit vztah mezi nudou a způsoby jejího zvládnání včetně posouzení efektivitu těchto strategií. 4. Nalézt vztah mezi motivační strukturou, volními charakteristikami a postoji k matematice a preferovaným způsobem zvládnání nudy. Dílčí výzkumné cíle jsou specifikovány více než dvaceti výzkumnými otázkami. Ke třetímu dílčímu výzkumnému cíli se vztahuje celkem 6 hypotéz.

Vzhledem k šíři tématu je využita především kvantitativní metodologie. Výzkumný soubor tvořilo 235 žáků středních škol. Respondentům byly administrovány dvě testové baterie, z nichž vyplnění každé trvalo přibližně jednu vyučovací hodinu. Byly použity dotazníky DUM, VCI, BPS, MSBS, CBS doplněné o osm samostatných, autorkou vytvořených, otázek. Některé dotazníky byly pro účely výzkumu upraveny. Získaná data byla vyhodnocena prostřednictvím deskriptivní a induktivní statistiky. Bylo ověřováno, zda data mají normální rozložení, použita korelační analýza, shluková analýza a jednorozměrná analýza rozptylu. Protože řada proměnných neměla normální rozložení, byly parametrické

metody doplněny i adekvátními metodami neparametrickými. Autorka prokázala schopnost samostatně pracovat s programem SPSS a výsledky statistického zpracování výborně interpretovat. Vysoce oceňuji i skutečnost, že se autorka nespokojila se statistickou významností zjištěných vztahů a rozdílů, ale věnuje se i jejich věcné významnosti za použití Cohena d. Vysokou úroveň má i kvalitativní sonda, která výsledky získané kvantitativní metodologií skvěle doplňuje a ilustruje.

Výsledky výzkumu jsou prezentovány přehledně, což je při širokém spektru výzkumných otázek a hypotéz obdivuhodné. Autorka se podrobně vyjadřuje ke všem tematickým okruhům práce a posléze je velice fundovaně sumarizuje. Nalézá 4 typy copingových strategií a jejich souvislost se zažíváním nudy, školní úspěšností žáků i některými jejich osobnostními charakteristikami týkajícími se hodnotové orientace a motivačně-volního fungování. Jako jednoznačně nejefektivnější vzhledem ke zvládnutí nudy se ukázala být strategie typu kognitivního přiblížení, a naopak jako nejméně efektivní se v tomto ohledu jeví strategie typu behaviorálního vyhýbání.

Je zjevné, že se autorka o danou problematiku hluboce zajímá. Pro lepší orientaci ve výsledcích používá přehledné grafy, které dokumentují, jak byl splněn hlavní cíl práce: Nakolik specifické postoje, motivační a volní charakteristiky vedou k používání různých typů strategií zvládnutí nudy v matematice. Všechny podstatné výsledky autorka diskutuje s dosavadními poznatky, čerpanými převážně ze zahraniční literatury. Práci nelze nic podstatného vytknout, mám jen drobné výhrady. Hypotézy doporučuji uvádět v přítomném čase. Domnívám se, že měřítko grafů by bylo vhodné upravit v rozsahu používaných škál, tj. 1 – 7. Poznámka pod čarou 10 na str. 60 mi nepřipadá dobře formulovaná.

Práci pokládám za mimořádně zdařilou, domnívám se, že by obstála i jako práce disertační. Denisa Urbanová prokázala, že disponuje dobrou teoretickou citlivostí a výborně ovládá badatelské postupy. Diplomovou práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 16.5.2018

Alena Škaloudová, Ph.D.